

De Ravenvennen

Libellenreservaat in Limburg

Tekst: Voor een terreinbeherende instantie als Stichting het Limburgs Landschap klinkt het als muziek in de oren om van De Vlinderstichting complimenten te krijgen over het libellenbeheer in het algemeen en in het bijzonder bij de Ravenvennen. De libellen zijn natuurlijk het meest hierbij gebaat.

Henk Heijligers
Limburgs Landschap

Aan de oostkant van Limburg, ingeklemd tussen de rivier de Maas en de Duitse grens ligt tussen Venlo en Gennep een lange, min of meer aaneengesloten natuurgordel met paraboolduinen. De oorsprong hiervan ligt in de laatste ijstijd, ruim 10.000 jaar geleden. Door de overwegend westelijke winden in die tijd werd hier het fijne zand uit het Maasbekken en zelfs uit de toen grotendeels droog liggende Noordzee op duinen gestoven. Het Nationaal Park de Maasduinen heeft er zijn naam aan te danken. Het natuurgebied de Ravenvennen en het naastgelegen Vreewater maken geen deel uit van het Nationaal Park, maar sluiten er via Landgoed Arcen wel nagenoeg naadloos op aan. Het landschapsbeeld van de Ravenvennen, nu bepaald door droge naald- en loofbossen, broekbossen, verspreide stukjes heide en tientallen vennen, zag er zo'n twee eeuwen geleden heel anders uit: vooral uitgestrekte heide, moeras en open water bepaalden toen het beeld. De intensieve begrazing van de voedselarme stuifduinen had geresulteerd in grote, boomloze heidevelden. Het bebossen hiervan, voornamelijk met grove dennen, werd omstreeks 1935 afgerond. Het

was de bedoeling om de stammen ooit te benutten als stuthout in de Zuid-Limburgse mijnen, maar die waren gesloten voordat de bomen oud genoeg waren. De aanwezige vennen kwamen daarmee geïsoleerd in het bos te liggen of werden ten behoeve van de landbouw ontgonnen. De ontginning van het natte Vreewatergebied begon pas halverwege de 20e eeuw door het gebied te ontwateren en om te zetten naar grasland.

Natuurherstel

De waarde van het natuurgebied de Ravenvennen werd al vroeg ingezien door Stichting het Limburgs Landschap. In 1942 kocht de stichting hier het eerste perceel. Door de zeer versnipperde eigendomssituatie waren honderden koopaktes nodig om een groot deel van het gebied in eigendom te verkrijgen. Nog steeds worden jaarlijks enkele percelen aangekocht. Het beheer vanaf het midden van de tachtiger jaren van de vorige eeuw is er vooral op gericht om het water in het gebied langer vast te houden. In de afgelopen jaren is er door het kappen van bos meer ruimte gemaakt voor de vennen en omliggende heide. De akkers en weilanden in het gebied waren ooit vennen, die tijdens de ontginning zijn volgegooid met zand van de stuifduinen. Door de bovenlaag van deze landbouwgronden juist weer te af te graven tot op de vroegere waterbodem zijn vele van deze oorspronkelijke vennen weer in ere hersteld. Het Ravenvennengebied maakt zijn naam door die toename in aantal vennen steeds meer waar.

Henk Heijligers

Aaneengesloten natuur

De grote variatie van de voedselrijke poelen van het Vreewater in combinatie met de voedselarme vennen van de Ravenvennen, levert een ideaal leefgebied voor libellen op.

De aansluiting naar het Nationaal Park de Maasduinen in het noorden en het natuurgebied Zwart Water in zuidelijke richting - in beide gebieden liggen ook allerlei wateren - maakt het voor de goed vliegende libellen eenvoudig om zich te verspreiden en in die gordel van natuur nieuwe locaties te koloniseren. En dat geldt natuurlijk niet alleen voor libellen, maar ook voor onder andere dagvlinders, amfibieën, zoogdieren of vogels.

Veel of juist bijzonder?

De grote variatie aan verschillende leefgebieden levert in het Ravenvennengebied zo'n 30 soorten libellen op, waaronder natuurlijk ook een aantal soorten van de

De tientallen vennen in combinatie met de fraaie en brede oeverzones vormen voor libellen een uitermate geschikt leefgebied.

In de Ravenvennen komen vijf soorten voor van de Rode Lijst: de tengere pantserjuffer, venwitsnuitlibel, gevlekte witsnuitlibel, bruine winterjuffer en de fraai gekleurde glassnijder (foto).

Rode Lijst, waarop landelijk zeldzame soorten vermeld staan. In combinatie met het uitgekende libellenbeheer, vormde dit een reden voor De Vlinderstichting om het gebied uit te roepen tot libellenreservaat. Leuk voor de libellenliefhebber, maar wat levert het op voor argeloze wandelaars? Voor hen zal het aantal soorten waarschijnlijk een minder belangrijke rol spelen om het gebied te bezoeken. Zij genieten vooral van de grote aantallen libellen en de vele plekken waar over het water getuurd kan worden. Daar vliegen vele azuurwaterjuffers, watersnuffels of lantaarntjes schokkerig langs de brede oeverzones, stijgen talrijke heidelibellen op van de boomstronken die er langs het wandelpad liggen, en paraderen de juist wat grotere libellensoorten als viervlek en gewone oeverlibel met tientallen boven en langs de vennen, vergezeld door enkele grote keizerlibellen.

Libellenwandelroute

Om het libellenreservaat ook beleefbaar te maken voor het grotere publiek is door Sophie van der Lubbe van De Vlinderstichting een drie kilometer lange libellenroute samengesteld in de Ravenvennen en zijn de informatievoorzieningen aangepast aan deze route. Kars Veling zal de nieuwe libellenroute met de uitgebreide wandelfolder presenteren op zondag 29 mei op Festa Natura (www.festanatura.com), een groots natuurfestival dat plaatsvindt op de Groote Heide bij Venlo. U bent hier natuurlijk van harte welkom om de wandelfolder in ontvangst te nemen, en als u wilt, daarna het libellenreservaat te bezoeken.

Tuinvlinders tellen

De maandelijkse tuinvlindertelling

Dagvlinders zijn goede indicatoren voor de kwaliteit van onze omgeving. Maar helaas gaat het slecht met de vlinders: veel soorten gaan achteruit. Merk je dat ook in je tuin? Dan willen wij dat graag weten! Door de vlinders in je tuin te tellen, kun je meten hoe het met de natuur in je omgeving is gesteld. En je helpt de veranderingen van de biodiversiteit in kaart te brengen.

Meedoen aan de maandelijkse tellingen werkt zo:

- 1 Kijk regelmatig, bijvoorbeeld iedere week, naar de vlinders in je tuin.
- 2 Noteer de soorten die je ziet. Via www.vlindermee.nl kun je een handige zoekkaart downloaden.
- 3 Registreer (eenmalig) via www.vlindermee.nl en geef elke maand het grootste aantal exemplaren dat je hebt waargenomen door.

Behalve vlinders doorgeven kun je op www.vlindermee.nl ook alle resultaten van voorgaande jaren bekijken.

Op 6 en 7 augustus is weer de Landelijke Tuinvlindertelling. Doe mee!

